

Litteraturoversigter

Bog anmeldelse

Jørgen Lotz: *Kommunernes finansiering*. København: Samfundsvidenskabeligt Forlag. 1980. 201 pp.

Forfatteren anfører i forordet, at bogen handler om de fordele, der følger af et stærkt kommunalt selvstyre, og at den fremlægger analyser, der viser, hvordan kommunal selvbestemmelsesret giver bedre offentlige serviceydelser, og skaber en bedre balance mellem den offentlige og den private sektor.

Dette kunne måske forlede nogen til at tro, at der hermed er frembragt endnu et stærkt engageret kampskrift, hvilket bestemt ikke er tilfældet. Bogen har derimod mindst to fremtrædende kvaliteter. For det første opstiller forfatteren en række abstrakte modeller, ved hjælp af hvilke han gennemfører en grundig og klar analyse af en række kommunale tilskuds- og udligningsordningers virkninger. For det næste fungerer bogen som en fuldt ajourført samfundsbeskrivelse af den gammeldags grundige slags vedrørende kommunale tilskuds- og udligningsordninger og vedrørende kommunale indtægter – alt stillet i relation til korte og klare beskrivelser af tilsvarende udenlandske forhold.

Selv om Lotz naturligvis forenkler tingene, er bogen ikke letlæst; men til gengæld skal man være dygtig for at kunne finde fejl. En undtagelse herfra findes på

side 168, hvor det overraskende hævdes, at lånebegrensningerne omfatter lån til jordkøb.

Der er ingen tvivl om, at Lotz har sin sympati hos de mere avancerede og mere præcise metoder. Det fremgår bl.a. ved konklusionen på sammenligningen mellem den her hjemme anvendte metode for beregning af udligning mellem kommuner, udgiftsbehovstalmetoden eller kriteriemetoden, og en i England anvendt metode, normaludgiftsmetoden. Den sidstnævnte, der i øvrigt af Københavns kommune er foreslået anvendt her hjemme, er velegnet til gennemførelse ved hjælp af regressionsanalyser, medens den førstnævnte iflg. Lotz: »i virkeligheden kan siges i det væsentlige at være en stærkt forenklet form for normaludgiftsmetoden«, og lidt senere skriver Lotz: »Det bør tilføjes, at indenrigsministeriets tilsyneladende forkærlighed for kriteriemetoden næppe skyldes tekniske argumenter, men nok snarere dets opfattelse af, at kriteriemetoden giver størst frihed til at vride fordelingen efter politiske motiver«.

Skal man kritisere Lotz, skal det snarest være for en vis tilbøjelighed til at overvurdere, hvor langt man i praksis kan lade økonomiske virkemidler få lov til at slå igennem uantastet af f.eks. politisk motiverede hindringer. Denne overvurdering gør sig gældende flere steder f.eks. ved tildelin-

Litteraturoversigter

Bog anmeldelse

Jørgen Lotz: *Kommunernes finansiering*. København: Samfundsvidenskabeligt Forlag. 1980. 201 pp.

Forfatteren anfører i forordet, at bogen handler om de fordele, der følger af et stærkt kommunalt selvstyre, og at den fremlægger analyser, der viser, hvordan kommunal selvbestemmelsesret giver bedre offentlige serviceydelser, og skaber en bedre balance mellem den offentlige og den private sektor.

Det kunne måske forlede nogen til at tro, at der hermed er frembragt endnu et stærkt engageret kampskrift, hvilket bestemt ikke er tilfældet. Bogen har derimod mindst to fremtrædende kvaliteter. For det første opstiller forfatteren en række abstrakte modeller, ved hjælp af hvilke han gennemfører en grundig og klar analyse af en række kommunale tilskuds- og udligningsordningers virkninger. For det næste fungerer bogen som en fuldt ajourført samfundsbeskrivelse af den gammeldags grundige slags vedrørende kommunale tilskuds- og udligningsordninger og vedrørende kommunale indtægter – alt stillet i relation til korte og klare beskrivelser af tilsvarende udenlandske forhold.

Selv om Lotz naturligvis forenkler tingene, er bogen ikke letlæst; men til gengæld skal man være dygtig for at kunne finde fejl. En undtagelse herfra findes på

side 168, hvor det overraskende hævdes, at lånebegrensningerne omfatter lån til jordkøb.

Der er ingen tvivl om, at Lotz har sin sympati hos de mere avancerede og mere præcise metoder. Det fremgår bl.a. ved konklusionen på sammenligningen mellem den her hjemme anvendte metode for beregning af udligning mellem kommuner, udgiftsbehovstalmetoden eller kriteriemetoden, og en i England anvendt metode, normaludgiftsmetoden. Den sidstnævnte, der i øvrigt af Københavns kommune er foreslået anvendt her hjemme, er velegnet til gennemførelse ved hjælp af regressionsanalyser, medens den førstnævnte iflg. Lotz: »i virkeligheden kan siges i det væsentlige at være en stærkt forenklet form for normaludgiftsmetoden«, og lidt senere skriver Lotz: »Det bør tilføjes, at indenrigsministeriets tilsyneladende forkærlighed for kriteriemetoden næppe skyldes tekniske argumenter, men nok snarere dets opfattelse af, at kriteriemetoden giver størst frihed til at vride fordelingen efter politiske motiver«.

Skal man kritisere Lotz, skal det snarest være for en vis tilbøjelighed til at overvurdere, hvor langt man i praksis kan lade økonomiske virkemidler få lov til at slå igennem uantastet af f.eks. politisk motiverede hindringer. Denne overvurdering gør sig gældende flere steder f.eks. ved tildelin-

gen af den store betydning for bosætningsmønstrrets udvikling til den såkaldte Tiebout-effekt. Det vil sige dette, at borgere flytter og ved flytningen tager hensyn til de forskellige kommunale tilbud, hvorved de får en forsyning, som passer bedre til netop deres ønsker, uden at det behøver at give tab for andre. Samme tendens til overvurdering slår igennem ved omtalen af den mulighed, at kommunerne f.eks., ud fra fordelingspolitiske synspunkter skulle ønske at sælge el, gas eller vand med fortjeneste, idet Lotz hævder, at der ikke bør gives kommunerne instrumenter til at føre deres egen omfordelingspolitik. Tendensen kommer igen i diskussionen om kommunal låntagning, hvor Lotz anfører: »Skal man opnå ens skat/service forhold, bør anlægsudgifterne derfor ikke skattefinansieres, men finansieres over lån«.

Sagen er nok den, at det er Lotz, der har indført og mesterligt benyttet begrebet skat/service forholdet i analysen, og at det derfor også byder Lotz imod, at kommunalpolitikkerne får mulighed for eller tvinges til at forplumre de rene økonomiske spilleregler, der kunne danne en ideel baggrund for bl.a. Tiebout-effektens udfoldelse.

Bogen er nok især skrevet som lærebog for viderekomne økonomistuderende, og der er ingen tvivl om, at den er velegnet til dette formål. Der er heller ingen tvivl om, at den opfylder et savn for de økonomer, som i praksis eller på teoretisk grundplan beskæftiger sig alvorligt med kommunale problemer; men man kan tvivle på, at ret mange andre vil kunne læse den.

H. P. Myrup
*Institut for Virksomhedsledelse,
 Aarhus Universitet*

Nye danske bøger

Dansk økonomi og energiproblemerne, Juni 1980. Udg. af Det økonomiske Råds formandskab. København: Direktoratet for Statens Indkøb, 1980. 144 pp. Kr. 30,00.

Den foreliggende redegørelse fra Det økonomiske Råds formandskab drøftedes på rådets møde 13. juni 1980. Den økonomiske fremskrivning rækker denne gang frem til 1983 og regner med øget ledighed og betalingsbalanceunderskud. Redegørelsen er i øvrigt i væsentligt omfang helliget energiproblemerne. Som planlægningsperiode er anvendt de næste 40 år, og det er skønnet, at den internationale situation i denne periode næppe vil medføre realprisstigninger for kul og olie ud over en fordobling af det nuværende prisniveau. Som følge af substitutionsprocesser skulle det ikke medføre betydelige reduktioner i produktionsvæksten. De kalkulerbare konsekvenser af en evt. indførelse af kernekraft findes ikke at være betydelige, men der peges på vanskelighederne ved at kvantificere en række væsentlige hensyn, herunder de økonomiske konsekvenser af tekniske risici og den politiske usikkerhed om hvilke beslutninger der vil blive truffet.

Grünbaum, Isi: *Kapitalismens politiske økonomi.* København: Tiden, 1980. 251 pp. Kr. 65,00.

Bogen er en ajourført og stærkt revideret udgave af forfatterens bog med samme titel fra 1970, der på sin side byggede på forfatterens værker fra 1940'erne. De ret omfattende ajourføringer i nærværende udgave skyldes ønsket om at tage hensyn til dels ændringerne i den internationale økonomi i 1970'erne, dels den seneste teoretiske dis-